

گفت‌وگو با دکتر «علیرضا نادری» عضو هیئت علمی گروه مهندسی صنایع دانشگاه شهید باهنر و رییس شورای شهر کرمان

ضرورت رشد و توسعه علوم کاربردی موردنیاز

خودباوری، اراده و تلاش در جهت رشد علمی و تحقیق و توسعه در ساخت دانش فنی و تکنولوژی نقش اساسی را ایفا می‌کند. کشور ما برخوردار از منابع سرشار طبیعی و نیروی انسانی جوان و تحصیل کرده فراوان و باانگیزه است که عواملی مناسب برای جهش تولید می‌باشند. دکتر علیرضا نادری، عضو هیئت علمی دانشگاه شهید باهنر و رییس شورای شهر کرمان در گفت‌وگو با ما همچنین یادآوری می‌کند که اگر دولت به جای تصدی‌گری، نقش متولی بودن خود را به‌درستی ایفا کند، تسهیل‌گری نماید و موانع و پیچ‌وخم‌های زائد و غیرضروری را از پیش پای صنعتگران بردارد، توسعه در صنعت اتفاق خواهد افتاد؛ البته در مسیر توسعه صنعتی نقش مراکز علمی و دانشگاهی نباید از نظر دور بماند که متأسفانه امروز در کشورمان صنعت از توان بالقوه دانشگاه و دانشگاه از نقش صنعت در عملی کردن علوم تولیدی خود محروم مانده‌اند. در ادامه، شرح کامل گفت‌وگو با دکتر نادری در دسترس است.

خودباوری و احساس عجز مبدل می‌شود که در دورانی چنین شد و همین امر بر سایر مسائل طبیعی افزون شد و حرکت رشد کشور را به‌سوی رشد اقتصادی کند کرد که صنعتی شدن و رشد بخش کشاورزی و غیره نیز در همین مقوله جای دارد.

◆ عوامل اصلی سازنده تکنولوژی و صنعت در

دنیای پیشرفته و مدرن چیست؟

همواره خودباوری، اراده، اعتقاد به ظرفیت بالقوه توانمندی انسان، توجه به حرکت شتابان دیگران و پرداختن به رشد علمی و تحقیق و توسعه در ساخت دانش فنی و تکنولوژی نقش اساسی را ایفا می‌کند.

◆ تولیدات صنعتی کشورمان به‌طور عمده جزو

چرخه‌های پایین ساختار تولید صنعتی می‌باشد که ارزش‌افزوده چندانی ایجاد نمی‌کند، تأثیر این روند در بلندمدت اقتصاد کشورمان چیست؟ در برخی از فعالیت‌های صنعتی، تولیدکننده‌های ما در مراحل اول تولید، نظیر

◆ چرا صنعتی شدن در اقتصاد ایران يك

فرآیند بلندمدت است؟

اسلامی تزریق و القا می‌شد که خود بحثی جداگانه و مفصل را می‌طلبد. نهایتاً اینکه جامعه، متأثر از این ناهنجاری‌های فرهنگی رو به خمودی نهاد و فرهنگ رشد و حرکت و تعالی به فرهنگ نشستن و نظاره کردن مبدل شد که طبعاً در چنین شرایطی رشد علمی نیز که زمینه‌ساز و لازمه هر ارتقایی است رو به رکود می‌رود و نتیجه آنجا ماندن از قافله‌ای خواهد شد که شتابان در حال طی مسیر است و هرچه زمان بگذرد فاصله ایجادشده بیشتر می‌شود و یاس از رسیدن به دیگران بیشتر خودنمایی می‌کند و به عدم

طبیعتاً گذار از يك وضعیت و دستیابی به وضعیتی دیگر در کوتاه‌مدت حاصل نمی‌شود و نیازمند وجود شرایطی و به فعل در آمدن مسائلی است که این امر مستلزم گذشت زمان است و به تدریج حاصل می‌گردد. صنعتی شدن نیز از این قاعده مستثنی نیست؛ اما علاوه بر این سیر طبیعی که در همه‌جا طی می‌شود در ایران به‌طور خاص عوامل دیگری نیز بر روند صنعتی شدن اثر گذاشته و آن را طولانی‌تر ساخته است.

در ادامه تاریخ تمدنی پرفروغ ایران تا چند صدسال بعد از اسلام نیز این حرکت با اتکای به فرهنگ اصیل ایرانی و تبعیت از فرامین اسلامی شتاب افزون‌تری یافت، به‌نحوی که خاستگاه دانشمندان و اندیشمندان بزرگ فراوانی شد که طبیعتاً این امر خود زمینه‌ساز رشد و حرکت به‌سوی تعالی جامعه در همه زمینه‌هاست؛ اما از روزگاری به بعد این سرزمین و فرهنگ مردمانش دستخوش آفاتی نامطلوب نظیر فاصله گرفتن از فرهنگ پرمحتوای اسلامی- ایرانی و روی آوردن به بعضی خرافه‌ها و انتشار فرهنگ عزلت و رهبانیت گردید که از ورای مرزهای ایرانی و

در صورتی که دولت به جای تصدی‌گری نقش متولی بودن خود را به خوبی ایفا کند، تسهیل‌گری نماید و موانع و پیچ‌وخم‌های زائد، ناکارآمد و غیرضروری را از پیش پای صنعتگر بردارد توسعه اتفاق خواهد افتاد. آنچه عمدتاً صنعت را زمین‌گیر می‌سازد، فرآیندهای نفس‌گیر اداری است که افراد تازه‌کار و بی‌تجربه را به خود مشغول می‌سازد و نهایتاً به زمین می‌زند و افراد مجرب را دل‌زده و خسته نموده و از ادامه راه منصرف می‌سازد.

و نهایتاً به زمین می‌زند و افراد مجرب را دل‌زده و خسته نموده و از ادامه راه منصرف می‌سازد. نقش مؤثر دیگر دولت در این راه این است که بر خام فروشی و صادرات مواد خام و یا محصولات مراحل اولیه تولید که به خوبی راه افتاده است، تعرفه‌های قابل توجهی را وضع نماید. همچنین برای واردات مواد اولیه صنعت مونتاژ تعرفه‌های قابل‌اعتنایی وضع کند در عوض برای مواد اولیه تولیدات صنعتی که هنوز پا نگرفته و با در وضعیت بسیار ضعیف اولیه است، تسهیلاتی را ایجاد کند تا تولیدکننده در عوض خام فروشی و یا درجا زدن در مرحله سودآور مونتاژ، وارد مرحله اساسی تولید تا رسیدن به چرخه کامل تولید و تولید محصول نهایی گردد. در این مسیر نقشی اساسی و تعیین‌کننده که مراکز علمی و دانشگاهی وابسته به دولت می‌توانند ایفا نمایند، نباید از نظر دور بماند. در حال حاضر به دلیل نبود راهکارهای مؤثر پیونددهنده صنعت و دانشگاه، صنعت از توان بالقوه دانشگاه محروم مانده و دانشگاه از نقش صنعت در عملی کردن علوم تولیدی خویش بی‌بهره مانده است. لذا صنعت با بهره‌گیری اندک از علم، فعالیت می‌نماید و دانشگاه غرق در علوم که کاربرد عملی آن‌ها برایش ملموس نیست به سر می‌برد. دولت می‌تواند با راهکارهایی بسیار ساده و عملی (که جای آن در این بحث نیست) این پیوند را برقرار سازد که باکمال تأسف تاکنون مغفول مانده است. ♦♦

عقب‌ماندگی تاریخی که در بعد علمی و دانش فنی بین ایران و برخی کشورهای پیش‌تاز وجود دارد که نیازمند برطرف شدن است.

♦♦ چه راهکارهایی برای ایران وجود دارد که به‌عنوان یک بازیگر اصلی در زنجیره ارزش جهانی حضور پیدا کند؟

در مرتبه اول تقویت عزت‌نفس و روحیه خودباوری که در دهه‌های اخیر رشد چشمگیری داشته، اما هنوز در حد کفایت نیست، سپس پرداختن به رشد و توسعه علوم کاربردی موردنیاز کشور در دانشگاه‌ها و مراکز علمی کشور و تبدیل و فرآوری منابع طبیعی و ایجاد ارزش‌افزوده در آن‌ها و سپس استفاده از منابع درآمدی حاصل از آن در راه کسب دانش فنی تولید و تکمیل کردن چرخه‌های تولید و پرداختن به تحقیق و توسعه جهت فعال شدن، به‌جای منفعل بودن.

♦♦ نقش بایسته دولت در تحول توسعه صنعتی را چگونه توضیح می‌دهید؟

در صورتی که دولت به‌جای تصدی‌گری نقش متولی بودن خود را به‌خوبی ایفا کند، تسهیلگری نماید و موانع و پیچ‌وخم‌های زائد، ناکارآمد و غیرضروری را از پیش پای صنعتگر بردارد توسعه اتفاق خواهد افتاد. آنچه عمدتاً صنعت را زمین‌گیر می‌سازد، فرآیندهای نفس‌گیر اداری است که افراد تازه‌کار و بی‌تجربه را به خود مشغول می‌سازد

استخراج از منابع طبیعی و فرآوری‌های اولیه و بعضاً رسیدن به برخی تولیدات اولیه مشغولند و یا در انتهای مراحل تولید که عبارت است از مونتاژ و سال‌های متمادی است که در این مرحله متوقف مانده‌اند. شاید این توقف ناشی از بسنده کردن صنعتگر به سود ناشی از آن و پرهیز از درگیر شدن با مسائل ناشناخته است. این شیوه عملکرد، صنعت مربوطه را از وابستگی نجات نمی‌دهد و رشد تولید، نوآوری، همگام شدن با جهان صنعتی و استقلال را در پی نخواهد داشت و امر پسندیده و نویدبخشی نمی‌باشد.

♦♦ ظرفیت و فرصت‌های ایران برای ورود به زنجیره ارزش جهانی چیست؟

ایران به لطف خداوند سرشار از منابع طبیعی ارزشمند، نیروی فعال جوان و تحصیل‌کرده فراوان و انگیزه زیاد برای خروج از سکون و رسیدن به جایگاه درخور شأن تاریخی ارزشمند خویش و تقاضای کافی در داخل کشور و حتی خارج از مرزها برای کالاهای تولیدی است که این عوامل برای جهش تولید بسیار مناسب و راهگشاست.

♦♦ ایران با چه چالش‌هایی در زنجیره ارزش جهانی روبه‌روست؟

یک مسئله عمده، فاصله‌ای است که بین ایران و کشورهای عمده صنعتی دنیا وجود دارد و